

2007RGW12 bijlage 1

Landschap in ontwikkeling

Inhoudsopgave

Samenvatting		5
Inleiding		7
Hoofdstuk 1:	Ambities	9
Hoofdstuk 2:	Doelen	13
Hoofdstuk 3:	Projecten	19
Bijlage:	Prioritering van gebieden op basis van landschap	33

Samenvatting

Kwaliteit onder druk

De provincie Utrecht kent een grote diversiteit aan landschappen door de verschillen in hoogteligging, grondsoort en waterhuishouding. Dit heeft zeer open en zeer besloten, natte en droge landschappen opgeleverd op een betrekkelijk korte afstand van elkaar. Door de steeds doorgaande vraag naar nieuwe woon- of werklocaties, infrastructuur en recreatievoorzieningen staan de landschappelijke kwaliteiten onder druk. Het tegengaan van de verrommeling van het landschap is hierbij een actueel thema.

Waarom een actieplan?

De landschapsvisie uit 2002 geeft een landschappelijk wensbeeld voor 2030 op basis van de kernkwaliteiten van het Utrechtse landschap. Om tot concrete uitvoeringsprojecten te komen is een kader nodig dat doelen en ambities aangeeft: het Actieplan "Landschap in ontwikkeling". "Landschap in ontwikkeling" is een duidelijke denkwijze van de provincie Utrecht voor het landschapsbeleid. Het maakt de verschillende partners binnen en buiten de provincie duidelijk wanneer projecten in aanmerking komen voor ondersteuning of een financiële bijdrage.

Landschap in ontwikkeling

De Provincie Utrecht is niet alleen verantwoordelijk voor de kwaliteit van het landschap. Met de Agenda Vitaal Platteland komt de uitvoering van provinciaal beleid meer in de gebieden te liggen. Bovendien vinden de grootste ontwikkelingen plaats bij gemeenten. Het beleid "Platteland in Ontwikkeling" is vooral sturend voor het beheer van het landschap door agrariërs. De nieuwe WRO maakt dat de provincie overgaat van een toetsende naar een meedenkende, ontwikkelende rol.

Dit actieplan geeft invulling aan de inspirerende en motiverende rol die de Provincie Utrecht wil spelen bij nieuwe ontwikkelingen in het landschap. De ambities van de provincie zijn: BOUWEN aan het landschap, BELEVEN van het landschap, INSPIREREN met het landschap en SAMEN WERKEN aan het landschap.

De volgende doelen maken deze ambities meer concreet:

- landschappelijke kwaliteitsversterking bij ontwikkelingen,
- realisatie nieuwe landschapselementen,
- vergroten beleefbaarheid, waardering en betrokkenheid bij het landschap,
- verspreiden van de kennis over de landschappelijke kwaliteiten,
- stimuleren landschappelijke kwaliteit op strategisch niveau,
- stimuleren van het ontwikkelen met kwaliteit binnen het gebiedsgericht beleid,
- gemeenten ondersteunen bij het "Ontwikkelen met kwaliteit,
- 'landschap ontwikkelen met kwaliteit' in de praktijk.

Deelgebieden en prioritering

Het Utrechtse landschap verschilt per gebied. Behoud en ontwikkeling van landschappelijke kwaliteiten is daardoor bij uitstek een gebiedsgericht proces. De gebiedsindeling van de Agenda Vitaal Platteland is gebruikt voor de deelgebieden in dit actieplan.

Bij de prioritering van gebieden speelt de ruimtelijke dynamiek en de aanwezige landschappelijke waarden van de gebieden een belangrijke rol. Door het rijk zijn nationale landschappen en Belvédère gebieden aangewezen. Gebieden waarvoor de kwaliteiten nog niet beschreven zijn, of die een hoge dynamiek kennen, hebben voor de provincie prioriteit. Prioritaire thema's zijn kleinschalige landschappen, zeer open landschappen en overgangsgebieden.

Top 7 projecten

De projectenlijsten per deelgebied (zie hoofdstuk 3) geven een goed overzicht van wat er gebeurt op het gebied van landschap. De Provincie Utrecht kan echter niet alle projecten even intensief begeleiden. Niet elk project draagt evenveel bij aan 'ontwikkelen met kwaliteit' op het niveau van de provincie. Daarom is een prioritering van de projecten gemaakt, om de inzet van de provincie te kunnen sturen. Op basis van de prioritering en de actualiteit van thema's is een top 7 van de meest aansprekende projecten voor de 4 ambities gemaakt. Dit zijn de 'boegbeelden' van "Landschap in ontwikkeling".

De top 7 projecten zijn geen statisch gegeven. Ze zijn ook vaak provincie breed toepasbaar. Sommige projecten lopen dit jaar af, anderen zijn vooral in bepaalde deelgebieden actueel. In de tabel is een aparte kolom opgenomen met een uitwerking van de top 7 voor 2007. Dit zijn de deelgebieden waar het project in 2007 actueel is.

TOP 7 PROJECTEN	Gebieden 2007
Bouwen aan het landschap	
Streekeigen landschapselementen; per deelgebied een uitwerking maken van de streekeigen landschapselementen. In de Regeling Kleine Landschapselementen sturen om de streekeigen kwaliteit per deelgebied te versterken;	Gelderse Vallei
Landschappelijke inpassing van (provinciale) wegen; De provinciale wegen zijn de visitekaartjes van de Provincie Utrecht. Zorgvuldig inpassen van uitbreidingen, nieuw aanleg en (veiligheids)maatregelen. Per provinciale weg een landschapsplan opstellen;	Heuvelrug
Verrommeling van het landschap; aanpak en kaders voor motie van PS van 13 november 2006	
Beleven van het landschap	
Beeldenboek; De kernkwaliteiten per deelgebied in beeld brengen, om zo de kennis en waardering van het landschap en de woonomgeving te vergroten;	De Venen
Inspireren met het landschap	
Vormgeven aan robuuste EVZ en wateropgave; kaders en ontwerpprincipes meegeven aan RVZ en Wateropgave om deze ontwikkelingen goed in te passen in het landschap	RVZ Natte As RVZ Gelderse Vallei
Uitwerken nieuwe rol landschap/provincie; i.v.m. de nieuwe WRO gaat de provincie vooroverleg voeren en structuurvisies opstellen. Voorbereiden op deze nieuwe manier van werken.	
Samen werken aan het landschap	
Pilots; projecten ter versterking van de ruimtelijke diversiteit (bv karakteristieke openheid);	Grebbeinlinie

Inleiding

Landschapsvisie Provincie Utrecht

De provinciale landschapsvisie geeft een landschappelijk wensbeeld voor 2030 op basis van de kernkwaliteiten van het Utrechtse landschap. In de visie zijn ook de knelpunten van de verschillende landschapstypen beschreven. De provincie Utrecht heeft de landschapsvisie in 2002 vastgesteld. De visie is globaal van karakter. Om tot concrete uitvoeringsprojecten te komen zijn ambities en doelen aangegeven in het Actieplan "Landschap in ontwikkeling".

Doel

Het Actieplan "Landschap in ontwikkeling" formuleert ambities en doelen voor zowel planvorming als uitvoering. De ambities en doelen zijn uitgewerkt in een lijst met concrete projecten. De projecten leveren een bijdrage aan de versterking van de kwaliteit van het landschap en de landschappelijke structuur. Deze lijst is niet uitputtend, maar geeft een globaal overzicht van de ontwikkelingen in het Utrechtse landschap. In de Top 7 zijn de speerpunten voor de Provincie Utrecht in 2007 neergezet.

Landschap ontwikkelen met kwaliteit

Door het rijk is in het ruimtelijk beleid 'landschap ontwikkelen met kwaliteit' (LOK) geïntroduceerd. De traditionele landschapsbeleidsplannen waren voornamelijk gericht op behoud. LOK laat landschappelijke (natuurlijke, cultuurhistorische en visueel ruimtelijke) waarden een volwaardige rol spelen bij ruimtelijke afwegingen. Zo ontstaan condities om ontwikkelingen samen te laten gaan met landschappelijke kwaliteit. Essentie van de strategie is niet het bevriezen van ontwikkelingen maar deze op een zorgvuldig in te passen binnen de landschappelijke structuren.

De specifieke rol voor de provincie bestaat uit het ontwikkelen van een visie op het landschap op regionaal schaalniveau, het stimuleren van gemeenten en overige maatschappelijke organisaties om te ontwikkelen met kwaliteit en het faciliteren van die organisaties onder andere door financiële ondersteuning van concrete projecten. Op gemeentelijk niveau vertaalt LOK zich in Landschapsontwikkelingsplannen (LOP's).

In het Streekplan 2005-2015 is de ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie vertaald in de volgende beleidsuitgangspunten;

- Behouden en versterken van de identiteit van de verschillende landschapstypen;
- Vernieuwen van het landschap, met herkenning van het verleden.

Wat is landschap?

LOK overstijgt de landschapsdefinitie die zich met name op de visueel ruimtelijke aspecten richt. Daarom staan de kernkwaliteiten van het landschap in dit actieplan centraal:

- natuurlijke kwaliteit,
- culturele kwaliteit,
- gebruikskwaliteit,
- belevingskwaliteit.

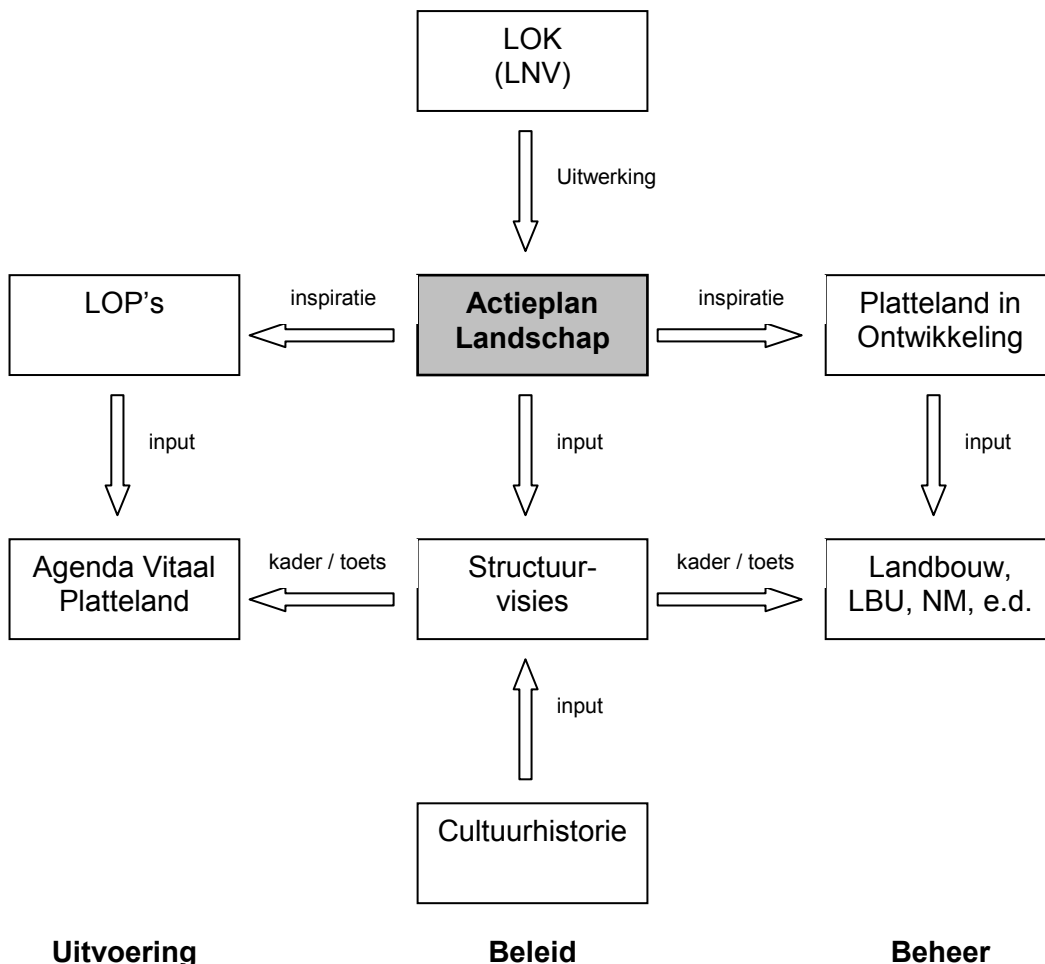
Het samenspel tussen deze kernkwaliteiten is wat landschappen zo bijzonder maakt. In elk landschapstype is het samenspel verschillend. Sommige landschapstypen zijn kwetsbaar, andere kunnen juist veel ontwikkelingen dragen. Ontwikkelingen die aandacht hebben voor de kernkwaliteiten in het proces kunnen de kwaliteit van het landschap versterken.

Landelijk is hierbij 'verrommeling' een belangrijk thema. "Landschap in ontwikkeling" biedt een denkwijze die inspireert tot het 'ontwikkelen met kwaliteit'. Zorgvuldige situering van ontwikkelingen, een goede landschappelijke inpassing en het toepassen van meer streekeigen landschapselementen kunnen de verrommeling van het landschap sterk verminderen. De Provincie Utrecht gaat hierbij de gebiedspartijen te inspireren tot het ontwikkelen met kwaliteit.

Samenhang actieplan en beleid, uitvoering en beheer

De Provincie Utrecht is niet alleen verantwoordelijk voor de kwaliteit van het landschap. Met de Agenda Vitaal Platteland komt de uitvoering van provinciaal beleid meer in de gebieden te liggen. Bovendien vinden de grootste ontwikkelingen plaats bij gemeenten. Het beleid "Platteland in Ontwikkeling" is vooral sturend voor het beheer van het landschap door agrariërs. De nieuwe WRO maakt dat de provincie overgaat van een toetsende naar een meedenkende, ontwikkelende rol. De meer behoudende en conserverende verantwoordelijkheid van de provincie voor het cultuurhistorisch erfgoed in het landschap ligt in eerste instantie bij de afdeling Cultuur. Met de nota Belvédère is voor het cultuurhistorisch erfgoed 'behoud door ontwikkeling' een leidend thema geworden. In de inspirerende rol van de provincie kan op het gebied van landschap ook invulling worden gegeven aan herstel en betere beleving van het cultuurhistorisch erfgoed.

De landschapskaders van de provincie zijn opgenomen in het streekplan. Dit is de basis voor de toetsende rol die de provincie (nog) speelt in RO-procedures. In de nieuwe WRO gaat de provincie echter vooroverleg voeren en structuurvisies maken. "Landschap in ontwikkeling" is input voor de landschappelijke component in de structuurvisies. Ruimtelijke ontwikkelingen en de kwaliteit van het landschap krijgen hierin samen een plek.

Hoofdstuk 1: Ambities

De provincie Utrecht kent een grote diversiteit aan landschappen door de verschillen in hoogteligging, grondsoort en waterhuishouding. Dit heeft zeer open en zeer besloten, natte en droge landschappen opgeleverd op een betrekkelijk korte afstand van elkaar. Door de steeds doorgaande vraag naar nieuwe woon- of werklocaties, infrastructuur en recreatievoorzieningen staan de landschappelijke kwaliteiten onder druk. Het tegengaan van de verrommeling van het landschap is hierbij een actueel thema.

Het landschap van de provincie Utrecht is een veelkleurig palet. Het Utrechtse landschap waarin we wonen, werken en recreëren wordt geroemd om schoonheid, afwisseling en cultuurhistorisch waardevolle elementen. Het landschap heeft een onschatbare waarde, maar deze waarde is moeilijk in geld uit te drukken. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn belangrijke landschapsvormende krachten. Het is daarom belangrijk om de aanwezige landschappelijke kwaliteit bij ruimtelijke ontwikkelingen vroegtijdig te laten meesturen in planvorming- en uitvoering. De provincie speelt daarbij als regisseur van ruimtelijke ontwikkelingen een belangrijke rol.

“Landschap in ontwikkeling” is een duidelijk denkwijze van de provincie Utrecht voor het landschapsbeleid. Het maakt de verschillende partners binnen en buiten de provincie duidelijk wanneer projecten in aanmerking komen voor ondersteuning of een financiële bijdrage. Zo geeft de provincie uitvoering aan de Landschapsvisie Provincie Utrecht uit 2002.

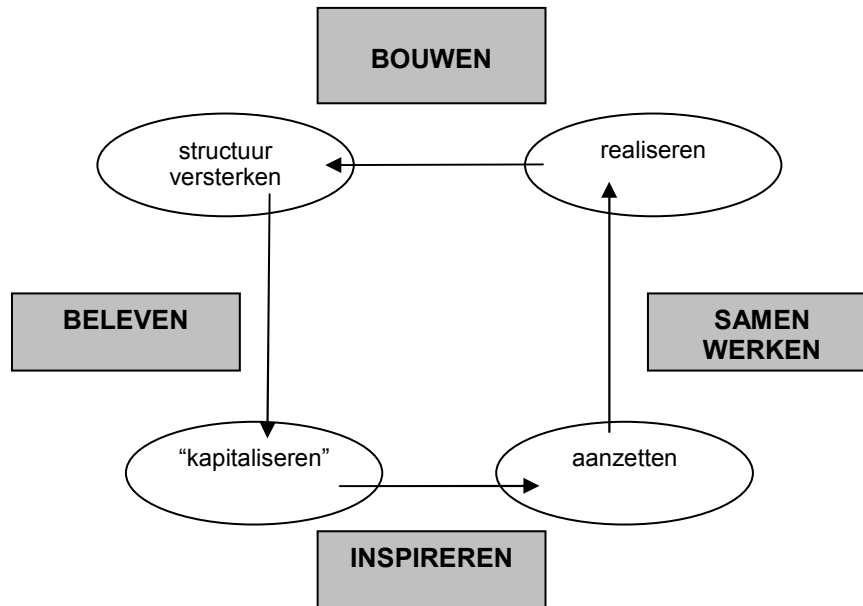
Om het landschappelijke ‘goud’ van Utrecht te versterken en te ontwikkelen zijn een viertal ambities geformuleerd. Zo wordt invulling gegeven aan de strategie van het Rijk: het landschap ontwikkelen met kwaliteit. De ambities richten zich op de planvorming en op de uitvoering en geven invulling aan de rol van de provincie als planbegeleider, initiatiefnemer van projecten en als stimulator. De ambities zijn in hoofdstuk 2 uitgewerkt in meerdere doelen.

De ambities zijn:

1. **BOUWEN aan het landschap;**
uitvoering van landschapsherstel; versterken van de landschappelijke hoofdstructuur; tegengaan van verrommeling;
2. **BELEVEN van het landschap;**
landschappelijke kwaliteit als maatschappelijk kapitaal, kennis vergroten en beleving versterken;
3. **INSPIREREN met het landschap;**
inspireren en stimuleren; landschappelijke kwaliteiten in vroeg stadium en blijvend betrokken bij de ruimtelijke planvorming;
4. **SAMEN WERKEN aan het landschap;**
samen met gemeenten en overige (maatschappelijke) organisaties aan de slag om landschap met kwaliteit te ontwikkelen.

Samenspel ambities

De vier ambities zijn nauw met elkaar verbonden en ondersteunen elkaar. Door te bouwen aan het landschap wordt de structuur van het landschap versterkt. Het versterken van de structuur vergroot de beleving van het landschap. Een betere beleving van het landschap maakt het mogelijk het landschappelijk ‘goud’ te ‘kapitaliseren’ en andere partijen te inspireren tot ontwikkelen met kwaliteit. Dit zet partijen aan om samen te werken aan het landschap. Samen realiseren we tenslotte projecten en kunnen we daadwerkelijk bouwen aan het landschap.

De ambities als procesmotor

De sterke verbondenheid van de ambities zorgt er voor dat ze als het ware elkaars motoren zijn. Het is bij het opstellen van een uiteindelijke projectenlijst van belang om onderstaande acties naast elkaar te laten verlopen;

- Documenteren van de kwaliteiten van de verschillende deelgebieden;
- Themagericht ontwerpprincipes ontwikkelen die een bijdrage leveren aan ontwikkelen met kwaliteit.
- Toepassen van de ontwerpprincipes in voorbeeldprojecten,
- Het communiceren over landschappelijke kwaliteiten, mogelijke ontwikkelingen en gerealiseerde landschapselementen.

Samenwerking

De samenwerking met andere afdelingen is voor het landschap van groot belang doordat sectorale ontwikkelingen gevolg hebben voor de verschijningsvorm van het landschap. De andere afdelingen houden zich bezig met zowel de documentatie van de waarden, bescherming van de aanwezige waarden en/of de realisatie van gestelde (sectorale) doelen. De inbreng vanuit het aspect landschap betekent een meerwaarde doordat;

- De bestaande ruimtelijke kwaliteiten worden verbeeld,
- Ontwikkelingsscenario's worden gebruikt voor het omgaan met bestaande kwaliteiten en ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen.

Prioriteren van projecten

Bij de uiteindelijke prioritering van projecten (honoreren en initiëren) speelt de gebiedsgerichte benadering een belangrijke rol. De uitvoering van projecten en de bijbehorende financiering is binnen de provinciale organisatie sterk gebiedsgericht (nationale landschappen, Belvédère gebieden, reconstructiegebieden, gebiedsindeling voor het gebiedsgerichte beleid en de bijbehorende gebiedscommissies). De beschikbare gelden uit de Agenda Vitaal Platteland (AVP) zijn gekoppeld aan projecten binnen de verschillende gebieden. In het Actieplan "Landschap in ontwikkeling" wordt daarom, na het benoemen van ambities en doelstellingen gebiedsgerichte keuzes gemaakt. Dit resulteert in een projectenlijst per deelgebied (zie hoofdstuk 3).

Communicatie

Communicatie is belangrijk om de rol van landschap te vergroten in de gebiedsgerichte processen. Communicatie is daarom een onderdeel van ons programma. Door goed te communiceren met interne en externe partijen, betrekken we onze partners in een gezamenlijk proces. Een grote rol heeft Landschapsbeheer Utrecht (LBU), als uitvoerder van o.a. de KLE-regeling.

Een aantal communicatiemiddelen spelen in het proces een belangrijke rol:

- Website 'Buiten in beeld'
- Basiskaart landschap (is gebaseerd op de landschapslaag uit de website)
- Nieuwsbrief 'Landschap in ontwikkeling'

Hoofdstuk 2: Doelen

Ambitie - BOUWEN aan het landschap

Doel 1:

Landschappelijke kwaliteitsversterking bij ontwikkelingen

Binnen dit doel staat de landschappelijke inpassing en het koppelen van nieuwe landschapselementen aan nieuwe ontwikkelingen centraal. Het kan ook gaan om het verwijderen van storende elementen. We willen een aantal voorbeelduitwerkingen realiseren die recht doen aan “ontwikkelen met kwaliteit”. Ontwikkelingen zijn mogelijk als daadwerkelijk de landschappelijke kwaliteit wordt verbeterd. Voorbeelden zijn inpassing van recreatievoorzieningen, wonen en werken zowel in het landelijk gebied als in de dorpsranden.

Mogelijke projecten:

- Ruimtelijke opknapprojecten, tegen de verrommeling van het landschap.
- Het versterken van de identiteit van de eigen leefomgeving.
- Promotie en subsidiering van streekeigen beplanting.
- Landschappelijke inpassing van ecoducten.
- Nieuwsvestiging in Landbouwonwikkelingsgebied met landschapskwaliteit.

Doel 2:

Realisatie nieuwe landschapselementen

De provincie Utrecht kent een grote diversiteit aan landschappen Om te laten zien dat het behoud en ontwikkeling van landschapselementen (in de brede zin, dus de groene elementen overstijgend) aandacht krijgt is naast de gangbare regelingen zoals de KLE en de SAN extra aandacht nodig om de aanleg van nieuwe landschapselementen mogelijk te maken.

Bij dit doel staan de volgende subdoelen centraal;

- Realisatie van (nieuwe) groene landschapselementen die de bestaande landschappelijke karakteristieken ondersteunen. (lanen, wegbeplantingen (openbaar/privé), graften, singels, houtwallen, solitair, bosjes, vennen, poelen, tiendwegen, houtkaden, eendenkooien, pest- en geriefhoutbosjes, (hoogstam)fruitboomgaarden, erfbeplanting, etc.)
- Projecten die het behoud van de karakteristieke openheid voorstaan en een positieve bijdrage leveren aan de ruimtelijke diversiteit van het landschap, zoals natuurvriendelijk slootkantenbeheer in poldergebieden en open slagenlandschap en natuurvriendelijke oevers langs weteningen;
- Realisatie van niet- groene landschapselementen die de bestaande landschappelijke karakteristieken ondersteunen doordat ze aansluiten bij de bestaande identiteit van het gebied, zoals hekken, bruggen, gebouwen, etc.

Bij de keuze van projecten hebben vooral die initiatieven voorrang, die een bijdrage leveren aan de versterking van de landschappelijke hoofdstructuur en een voorbeeldwerking hebben richting andere initiatiefnemers. De uitvoeringsprogramma's van de Landschapsontwikkelingsplannen, die op gemeentelijk niveau opgesteld worden en de uitvoeringsprogramma's van het gebiedsgericht beleid geven inzicht in mogelijke projecten, waaronder een landschappelijk raamwerk wegbeplantingen, inpassing stads- en dorpsranden, kwaliteitsverbetering routenetwerk in combinatie met nieuwe landschapselementen.

De projecten binnen deze doelstelling worden uitgevoerd in samenwerking met de gemeentelijke landschapscoördinatoren, Landschapsbeheer Utrecht en de agrarische natuurverenigingen. Belangrijk zijn projecten waarbij ontwikkelingen gekoppeld worden aan een versterking van de landschappelijke kwaliteit door de realisatie van nieuwe landschapselementen,

zoals lanenprojecten op de Utrechtse Heuvelrug, herstel van grafen op de flanken van de Utrechtse Heuvelrug, houtwallen en singels in het Kromme Rijngebied.

Voor kleine landschapselementen hebben de gebieden prioriteit die:

- Kleinschalig zijn en hun kleinschaligheid aan het verliezen zijn,
- Zeldzame of waardevolle landschappen of landschapselementen (waaronder de grafen).

Mogelijke projecten:

- Realisatie projecten uit de Landschapsontwikkelingsplannen (LOP's).
- Realiseren landschapsprojecten uit de gebiedsgerichte projecten.
- Aanleg van landschapselementen koppelen aan manifestaties of lopende projecten.
- Sturing geven in de regeling KLE per gebied of waardevol landschapselement.

Ambitie BELEVEN van het landschap;

Doel 3:

Vergroten beleefbaarheid, waardering en betrokkenheid bij het landschap.

Het succes van het ontwikkelen met kwaliteit is afhankelijk van de waardering van de bestaande kwaliteiten van een gebied. Over het algemeen hebben we een collectief gevoel voor wat mooi is. Niet voor niets gaan velen naar dezelfde plekken omdat ze daar iets vinden wat ze waarderen. De waardering neemt toe indien de verhalen (anekdotes) bekend zijn. Thematische routes maar ook gerichte vragen richting de gebruikers van het landelijk gebied naar hun meest geliefde plekjes dragen bij aan de waardering van hun leefomgeving.

Mogelijke projecten:

- Ontwikkelen van een (thematisch) routenetwerk met beleefpunten.
- Prijsvraag: Recreanten vragen naar mooiste rustpunt langs recreatieve routes.
- Project "cultuurhistorie in de klas" met specifiek aandacht voor de landschapsstructuur.

Doel 4:

Verspreiden van kennis over de landschappelijke kwaliteiten;

Kennis over de opbouw van het landschap en de aanwezige kwaliteiten is dé bagage om op zorgvuldige wijze om te gaan met de aanwezige waarden. De Website "Buiten in beeld" van de provincie Utrecht alsmede de gerealiseerde Landschapsontwikkelingsplannen (Groene Driehoek, Eemland, Gelderse Vallei en Veenendaal) en beeldkwaliteitplannen (Langbroekerwetering) bieden veel informatie over de landschappelijke karakteristieken van de verschillende, in Utrecht aanwezige landschapstypen. Deze informatie kan voor een groot publiek dienen als gemeenschappelijk referentiekader. Het succes van het ontwikkelen met kwaliteit hangt af van de kennis en waardering van de bestaande kwaliteiten van het gebied. Het vergroten van het inzicht in de bestaande kwaliteiten en de bewustwording van de waarden van het landschap voor de bewoners is van groot belang.

Mogelijke projecten:

- Inzicht vergroten in de kwaliteiten van het landschap door koppelen kennisbronnen.
- Verbeelden van bestaande landschappelijke kwaliteiten door luchtfoto's op de website.
- Opstellen beeldenboek; waarin figuren de landschappelijke kernkwaliteiten verbeelden.
- Beschrijving en verbeelding van streekeigen landschapselementen per landschapstype.

Ambitie INSPIREREN met het landschap

Doel 5:

Stimuleren landschappelijke kwaliteit op strategisch niveau.

Om in een vroeg stadium sturing te geven aan ontwikkelingen is een visie vanuit landschappelijk oogpunt essentieel. Landschappelijke kwaliteit waarborgen betekent opstellen van heldere ontwerprichtlijnen. Een speciale “denktank” binnen de provincie Utrecht analyseert de belangrijkste ontwikkelingen en de mogelijke gevolgen voor de landschappelijke kwaliteit. Een mogelijke provinciale bouwmeester adviseert en is lid van de denktank. De denktank heeft ten doel, per thema, algemene handreikingen met ontwerpprincipes op te stellen. De denktank bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende afdelingen (aardkunde, cultuurhistorie, water, natuur, recreatie, wonen) en komt circa 1 à 2 keer per jaar samen in een om de belangrijkste ontwikkelingen/thema's te benoemen en ontwerprichtlijnen op te stellen. Het is van belang de handreikingen te koppelen aan gebiedsgerichte projecten. Het oprichten van kwaliteitsteams per deelgebied draagt bij aan het borgen van landschappelijke kwaliteit. De kwaliteitsteams kunnen bestaan uit provincied medewerkers alsmede externen. De kwaliteitsteams adviseren de gebiedscommissies.

Mogelijke projecten:

- Oprichten kwaliteitsteams per deelgebied en/of Nationaal Landschap.
- Opstellen handreikingen; integrale visie vanuit landschap op ontwikkelingsvraagstukken.
- Oprichten denktank “Ontwikkelingen & kwaliteit”.

Doel 6:

Stimuleren van het ontwikkelen met kwaliteit binnen het gebiedsgericht beleid.

Behoud door ontwikkeling is het uitgangspunt voor het ruimtelijk beleid. De landschappelijke kwaliteiten zijn sturend voor de manier waarop de gebiedsontwikkeling plaatsvindt. Met name de nationale landschappen krijgen binnen het rijksbeleid aandacht. Binnen de nationale landschappen: Arkemheen - Eemland, Rivierengebied, Groene Hart, Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam zijn ontwerpers/landschapsarchitecten vanaf het begin betrokken bij het opstellen van structuurvisies, uitwerking in gebiedsplannen, uitvoeringsprogramma's en het opstarten van concrete projecten. Uitgangspunt is daarbij dat de nationale landschappen zich sociaal-economisch voldoende moeten kunnen ontwikkelen, terwijl de bijzondere kwaliteiten van het gebied worden behouden en versterkt.

In de overige gebieden is het belangrijk dat landschappelijke kwaliteit expliciet wordt meegenomen binnen de planvorming. Deze verantwoordelijkheid voor de basiskwaliteit van het landschap ligt bij de provincies en gemeenten. Het betreft zowel behoud, versterking en vernieuwing van de landschappelijke kwaliteit (natuurlijke-, culturele-, gebruiks- en belevingskwaliteit). Met name de belevingskwaliteit heeft vanuit landschap nadrukkelijk de aandacht. Aangezien deze belevingskwaliteit bestaat uit de ruimtelijke afwisseling, informatiewaarde, contrast met de stedelijke ruimte, groen karakter, rust, ruimte, stilte en donker is spelen cultuurhistorie, recreatie en ruimtelijke ordening een belangrijke rol.

Mogelijke projecten:

- Uitwerken landschappelijk kwaliteitskader voor de verschillende landschapstypen.
- Landschap als leidraad in het tot stand komen van gebiedsplannen.
- Organiseren van ontwerpateliers.

Ambitie SAMEN WERKEN aan het landschap

Doel 7:

Gemeenten ondersteunen bij het “Ontwikkelen met kwaliteit”

Gemeenten hebben het instrumentarium (structuurplan, bestemmingsplan buitengebied en landschapsontwikkelingsplan) in handen om richting te geven aan ontwikkelingen en de ruimtelijke kwaliteit te beïnvloeden. De gemeentelijke plannen worden binnen verschillende afdelingen opgesteld. De ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie is gebaat bij een goede afstemming tussen de plannen aangezien ze elkaar in belangrijke mate kunnen aanvullen en versterken. Een structuurvisie geeft inzicht in trends en het planologische programma. Het landschapsontwikkelingsplan geeft antwoord op de vraag hoe en waar ontwikkelingen geacommodeerd kunnen worden met behoud van bestaande landschappelijke kwaliteiten. De provinciale rol bestaat uit het meedenken over de gewenste ontwikkelingen en het bieden van een kader waarbinnen ontwikkelingen mogelijk zijn.

Landschapsbeheer Utrecht heeft al een regulier overleg met de landschapscoördinatoren van de gemeenten. Landschapsbeheer Utrecht wil dit overleg uitbreiden richting de medewerkers Ruimtelijke ordening. Vanuit de provincie kan een bijdrage geleverd worden aan deze bijeenkomsten. Mogelijke onderwerpen zijn;

- Ontwikkelen met een versterking van de landschappelijke kwaliteit;
- Ontwikkelingen die de landschappelijke kwaliteit negatief beïnvloeden;
- Prioritering landschapselementen;
- Groen- of landschapsfondsen.

Landschapsontwikkelingsplan (LOP)

Een belangrijkste instrument voor de uitvoering van het landschapsbeleid is het gemeentelijk landschapsontwikkelingsplan (LOP). Het plan vormt een belangrijke bouwsteen voor bijvoorbeeld het bestemmingsplan buitengebied en de gemeentelijke structuurvisie.

Het is belangrijk dat alle Utrechtse gemeenten een LOP opstellen. Deze LOP's bevatten een visie op de landschappelijke ontwikkeling van het gebied. Vanuit de provincie kan in samenwerking met Landschapsbeheer Utrecht een strategie bepaald worden om gemeenten te overtuigen van het belang van een LOP. De strategie gaat over prioritering en mogelijkheden om de uitvoering slagvaardiger te krijgen. De noodzaak van een LOP is groter als:

- grote transformatieprocessen te verwachten zijn;
- ontwikkelingen in het landelijk gebied vragen om een visie op de landschappelijke inpassing (functieveranderingen, nieuwbouw in/aan kleine kernen, recreatieve ontwikkelingen),

Voorbeelden van projecten:

- Kennisuitwisseling tussen landschapscoördinatoren en ROMedewerkers van gemeenten.
- Stimuleren van het opstellen van Landschapsontwikkelingsplannen.
- In beeld brengen van ontwikkelingen die een negatief effect hebben op het landschap.

Doel 8:

'Landschap Ontwikkelen met Kwaliteit' in de praktijk

Ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken, recreëren, infrastructuur, natuur en water vormen belangrijke motoren van landschappelijke transformatieprocessen. Binnen dit doel wordt concreet ervaring opgedaan met de gebiedsontwikkeling op basis van landschappelijke kwaliteiten.

In “Landschap in ontwikkeling” ligt de focus op de dynamiek als gevolg van (nieuw) wonen, werken en recreëren, aanleg en verbetering van provinciale wegen, de uitwerking van de Ecologische hoofdstructuur alsmede de wateropgaven.

Interessante onderwerpen zijn bijvoorbeeld de voorgenomen stedelijke uitbreiding van Bunschoten in het Nationaal landschap, optimale benutting van de bestaande bebouwing, ruimte voor nieuwbouw, het toeristisch-recreatief gebruik van de groene ruimte, ontwikkelingsmogelijkheden binnen de bebouwingslinten en de groene bedrijventerreinen. Kansen zijn aanwezig door koppeling aan lopende projecten bij Wegen, Verkeer en Vervoer, Cultuur (cultuurhistorie) en Economie, Recreatie en Toerisme.

Provinciale wegen

De provinciale wegen hebben vaak kenmerkende beplanting of kunnen een beeldbepalende functie voor het landschap hebben. Het is dan ook van groot belang dat bij planvorming een inbreng is vanuit het landschap. De ligging van het tracé en de inrichting van de weg en de bermen hebben invloed op de beleefbaarheid van het landschap en de landschappelijke structuren. Bij nieuwe (rond)wegen en bij maatregelen in het kader van duurzaam veilig is het belangrijk om mee te denken en vorm te geven aan het tracé en de inrichting.

Cultuurhistorie;

In de nota cultuur van de afdeling Cultuur is gekozen voor een aantal speerpunten:

- Grebbelinie; versterken landschappelijke structuur op en in de Grebbelinie. Versterken leesbaarheid van het landschap en de linie.
- Linie van Linschoten als onderdeel van de Hollandse waterlinie; versterken van de herkenbaarheid van de linie in het landschap.

Recreatiebedrijven

Recreatieondernemers hebben behoefte aan uitbreiding van bestaande activiteiten. Deze ontwikkelingen kunnen bijgedragen aan de verbetering van de landschappelijke kwaliteit. Een aantal pilots laten zien hoe recreatieve ontwikkelingen de ruimtelijke kwaliteit versterken. Er kan onderscheid gemaakt worden in;

- Een aangenaam verblijf; verbeteren aanbod verblijfsrecreatie samen met een impuls voor de kwaliteit van het landschap.
- Nieuwe vestiging verblijfsrecreatie met een versterking van natuur- en landschapswaarden.

Groene werklandschappen

In opdracht van de provincie Utrecht, KvK, HUL en NMU is het rapport "Strategische visie Groene werklandschappen" opgesteld. De afdeling Economie is voornemens uitwerking te geven aan dit concept door middel van de uitwerking randvoorwaarden en uitwerking concrete toepassingsmogelijkheden. In pilots kunnen landschappelijke kwaliteiten mede sturing en invulling geven aan de groene werklandschappen. Kansrijke deelgebieden zijn de oeverwallen van de Oude Rijn, de Vecht en de Angstel.

Voorbeeldprojecten:

Genereren voorbeeldprojecten. Waarvan hieronder een aantal voorbeelden van thema's;

- Invulling geven aan de overgangen naar het landschap; dorpsranden.
- Landschappelijke inpassing van wegen en ecoducten/faunapassages.
- Vormgeven aan de waterbergingsopgave met behoud van de landschappelijke kwaliteit.
- Landschappelijke inpassing recreatieve voorzieningen.
- Transformatie van erven;
- Vormgeven aan de EHS en verbindingzones met landschappelijke kwaliteit;

Hoofdstuk 3: Projecten

Gebiedsgericht werken

Het Utrechtse landschap verschilt van gebied tot gebied. De combinatie van de verschillende lagen in het landschap, bodem en water, natuur en cultuurhistorie, is in elk gebied anders. Behoud en ontwikkeling van landschappelijke kwaliteiten is daardoor bij uitstek een gebiedsgericht proces.

In de provincie Utrecht liggen vijf Nationale Landschappen. Samen met het ecologisch kerngebied de Utrechtse Heuvelrug en de Gelderse Vallei als reconstructiegebied is er voor de gehele provincie een beleidskader voor het landschap. De uitvoeringsprojecten in de Provincie Utrecht zijn geclusterd in de Agenda Vitaal Platteland (AVP), om op een overzichtelijke manier rijks- (ILG) en provinciaal geld gebiedsgericht te kunnen verdelen. De gebiedsindeling van de AVP is gebruikt voor de deelgebieden in dit actieplan. Voor dit actieplan zijn de projecten geselecteerd die voor landschap belangrijk zijn en een bijdrage leveren aan het ontwikkelen van de kwaliteit van de Utrechtse landschappen.

Top 7 projecten

De projectenlijsten per deelgebied geven een goed overzicht van wat er gebeurt op het gebied van landschap in het AVP. De Provincie Utrecht kan echter niet alle projecten even intensief begeleiden. Ook draagt niet elk project evenveel bij aan 'ontwikkelen met kwaliteit' op het niveau van de provincie. Daarom is een prioritering van de projecten (zie bijlage) gemaakt, om de inzet van de Provincie Utrecht te kunnen sturen. Op basis van de prioritering en de actualiteit van thema's is een top 7 van de meest aansprekende projecten gemaakt. Dit zijn de 'boegbeelden' van "Landschap in ontwikkeling" voor 2007. De top 7 vertegenwoordigt de 4 ambities.

De top 7 projecten zijn geen statisch gegeven. Ze zijn ook vaak provincie breed toepasbaar. Sommige projecten lopen dit jaar af, anderen zijn vooral in bepaalde deelgebieden actueel. In de tabel is een aparte kolom opgenomen met een uitwerking van de top 7 voor 2007. Dit zijn de deelgebieden waar het project in 2007 actueel is, dan wel een indicatie of het project eindigt of doorloopt in 2008.

Financiering

Om te kunnen voldoen aan het gestelde ambitieniveau en de invulling te kunnen geven aan de projecten is geld nodig. Naast de reguliere subsidie regelingen zoals de KLE en de SAN zijn er geen formele regelingen voor landschap. Vanuit de coalitiegelden is er voor 2006 en 2007 een reservering van 50.000 euro voor concrete uitvoeringsprojecten. Daarnaast is door Provinciale Staten een motie aangenomen om te investeren in het tegengaan van verrommeling van het landschap. Het geld is bestemd voor LBU om concrete maatregelen te nemen en mensen te stimuleren hun erven en tuinen beter in te passen in het landschap.

De uitvoering van de overige projecten loopt via de Agenda Vitaal Platteland en de gebiedscommissies.

TOP 7 PROJECTEN	Gebieden 2007
Bouwen aan het landschap	
Streekeigen landschapselementen; per deelgebied een uitwerking maken van de streekeigen landschapselementen. In de Regeling Kleine Landschapselementen sturen om de streekeigen kwaliteit per deelgebied te versterken;	Gelderse Vallei
Landschappelijke inpassing van (provinciale) wegen; De provinciale wegen zijn de visitekaartjes van de Provincie Utrecht. Zorgvuldig inpassen van uitbreidingen, nieuw aanleg en (veiligheids)maatregelen. Per provinciale weg een landschapsplan opstellen;	Heuvelrug
Verrommeling van het landschap; aanpak en kaders voor motie van PS van 13 november 2006	
Beleven van het landschap	
Beeldenboek; De kernkwaliteiten per deelgebied in beeld brengen, om zo de kennis en waardering van het landschap en de woonomgeving te vergroten;	De Venen
Inspireren met het landschap	
Vormgeven aan robuuste EVZ en wateropgave; kaders en ontwerpprincipes meegeven aan RVZ en Wateropgave om deze ontwikkelingen goed in te passen in het landschap	RVZ Natte As RVZ Gelderse Vallei
Uitwerken nieuwe rol landschap/provincie; i.v.m. de nieuwe WRO gaat de provincie vooroverleg voeren en structuurvisies opstellen. Voorbereiden op deze nieuwe manier van werken.	
Samen werken aan het landschap	
Pilots; projecten ter versterking van de ruimtelijke diversiteit (bv karakteristieke openheid);	Grebbelinie

Projecten per deelgebied

Per deelgebied zijn de landschapsprojecten geordend per ambitie uit dit actieplan. Hiermee is er overzicht per gebied waar de inzet op wordt geleverd en is er aansluiting op de uitvoeringsprogramma's van de gebiedscommissies. Voor het deelgebied Eemland - Gelderse vallei zijn twee aparte tabellen gemaakt. Dit geeft een beter inzicht in de inzet in het Nationaal landschap Eemland en in reconstructiegebied Gelderse Vallei.

De projectenlijsten in de tabellen zijn niet uitputtend. Het geeft een beeld van de belangrijkste projecten op dit moment. De eerste tabel geeft de algemene projecten die gebiedsoverstijgend zijn.

ALGEMEEN	
Naaste gebiedsgerichte projecten spelen ook algemene projecten die over de gehele Provincie Utrecht gaan. Het voortouw voor het stedelijk gebied ligt bij de gemeenten (Utrecht en Amersfoort). De Provincie Utrecht lift voor het aspect landschap mee met de gemeentelijke plannen.	
Bouwen aan het landschap	Partners
De paden op; koppelen van landschapselementen aan (nieuwe) routestructuren,	RECRON en Recreatieschap
Bakens in de tijd; ommetjes rond het dorp (klompenpaden). Naast cultuurhistorie ook de visueel ruimtelijke aspecten meenemen.	LBU
Aanpakken van verrommeling van het landschap en inpassen van functies in verrommelde gebieden. Uitvoeren Motie PS van 13 november 2006.	LBU, gemeenten
Beleving van het landschap	Partners
Prijsvraag ommetjes gaat op zoek naar de mooiste ommetjes. 1 winnaar per provincie. Landelijke winnaar wordt gerealiseerd.	LBN
Prijsvraag verpoosplekken; Op zoek naar de mooiste verpoosplekken.	Provincie
Inspireren met het landschap	Partners
Groene werklandschappen; uitwerking van het concept Groene werklandschappen, Landschappelijke inbedding van nieuwe werklandschappen; bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit.	DER
Paarden in het landschap; Ervaring opdoen met het streekeigen inpassen van paardenhouderijen en de bijbehorende voorzieningen	SBNL, gebiedscommissie Gelderse Vallei.
Inpassingsvisie golfterreinen. Richtlijnen opstellen voor zorgvuldige inpassing van golfterreinen in het landschap	RGO
Randvoorwaarden en ontwerpprincipes voor de aanleg van waterberging en het herstel van beeklopen	
Vormgeven aan overgangen stad – land en stedelijke afrondingen	gemeenten
Samen werken aan het landschap	Partners
Aanpassingen erf en omgeving. Landschappelijke inpassing van de zorgboerderijen en een versterking van de landschappelijke kwaliteit	DER Vera Verhoeven

NATIONAAL LANDSCHAP EEMLAND/ARKEMHEEN	
<p>Arkemheen en Eemland zijn samen aangewezen door het rijk als waardevol agrarisch cultuurlandschap vanwege de grootschalige openheid en de karakteristieke verkaveling. Het gebied laat de ontginning en het gevecht tegen het water nog goed zien. Stedelijke druk vanuit Amersfoort, Bunschoten/Spakenburg en het gebied om Eemnes vragen om een ontwerpstrategie waarbij de kernkwaliteiten van het nationaal landschap sturend zijn voor de verstedelijking in het gebied. Een belangrijk aspect is welke gebruiksfuncties de openheid van het gebied kunnen waarborgen.</p>	
Bouwen aan het landschap	Partners
Aanleg/herstel landschapselementen die kenmerkend zijn voor de verschillende landschapstypen, met name de overgangslandschappen	LBU, gemeenten, Ark- en Eemland
Ontwerp en inrichting van Toeristische Informatie Punten (TIP's) waarbij expliciet aandacht wordt besteed aan de versterking van de landschappelijke kwaliteit.	Cultuurhistorische kringen, lopende projecten
Behoud en versterking van het open karakter van het veenweidegebied of het karakter van overgangsgebieden in natuurontwikkelingsprojecten	Gemeente, waterschap, RWS
Grebbeinie als recreatieve drager; behoud en ontwikkeling van (nieuwe) landschapselementen	Gemeenten DCU
Beleving van het landschap	Partners
Opstellen ideeënboek streekeigen erfbepanting/kleine landschapselementen	LBU, Arkemheen Eemland
Klompen/laarzenpaden; informele wandelpaden over landbouwgronden, met landschappelijke meerwaarde	LBU
"Het landschap om je heen" Opstellen les- en ervaringsprogramma voor de herkenning van het omringende landschap, ontstaansgeschiedenis en beleving	LBU, Ark- en Eemland
Opstellen beeldkwaliteitplan als ruimtelijk referentiekader	Gemeente Bunschoten, Eemnes, particulieren
Opstellen landschappelijk kader voor overgangsgebied zuidveen (westelijk van A27)	Gemeente Eemnes, grondeigenaren, recreatieondernemers en aanpalende gemeenten
Inspireren met het landschap	Partners
Opstellen inrichtingsplan Landschapspark Korte Landen/Bekaaide Maat, natuurontwikkeling en recreatief medegebruik.	Gemeente Bunschoten
Natuur- en waterpark Poldermalen; ontwikkelen natuurgebied met waterwinning en mogelijkheden voor extensief recreatief medegebruik	Gemeente Bunschoten, grondeigenaren, SBB, Waterschap
Integrale ontwikkeling Bunschoten-oost als casus voor conflicterend rijks- en gemeentelijk beleid	Gemeente, ministerie LNV/VROM
Stimuleringsplan Zevenhuizen/Laak; verbeteren recreatieve structuur en structuur van het landschap	Gemeente Bunschoten
Uitvoering schetsplan Soesterveen. Natuurontwikkeling met recreatief medegebruik en een versterking van de landschapsstructuur	Gemeente Soest, grondeigenaren, LBU, NM

Opstellen ruimtelijke structuurvisie Drakenburgergracht: ontwikkelen met oog voor het behoud van de karakteristieke landschapsstructuur	Gemeente Baarn en Eemnes, projectontwikkelaar ne instellingen
Samen werken aan het landschap	Partners
Ontwikkelen nieuwe ruitervelden in combinatie met het aanbrengen van nieuwe landschapselementen	Gemeente Eemnes, grondeigenaren
Kleinschalige recreatieve bedrijvigheid in combinatie met het aanbrengen van nieuwe landschapselementen.	Coöperatie Stadteland, gemeenten, Arkemheen- en Eemland-schap
Aandacht voor natuur- en landschapwaarden op het bedrijf bij verblijfsrecreatie, verbetering van de landschappelijke inpassing	Recron
Landschappelijke inpassing van de uitbreidingslocatie noordschil Baarn; ruimtelijke geleiding van de verschillende landschappelijke eenheden	Gemeente Baarn RWS
Opstellen inrichtingsplan Zuidpolder te Veen; Realiseren van een landschapsstructuur waarbinnen de ontwikkelingen plaats kunnen vinden	Gemeente Eemnes, grondeigenaren, projectontwikkelaars
Opstellen inrichtingsplan Noordpolder te Veen; ontwikkeling (water)natuur en landgoed	Gemeente Eemnes, grondeigenaren, projectontwikkelaars
Opstellen inrichtingsplan Eembrugge; goede landschappelijke inpassing van de randen van Eembrugge	Gemeente Eemnes, en Bunschoten, Waterschap en grondeigenaren

GELDERSE VALLEI	
<p>Een relatief klein deel van de Gelderse Vallei ligt in de provincie Utrecht. Het gebied is aangewezen als reconstructiegebied voor intensieve veehouderij. De Gelderse Vallei is een kleinschalig halfopen landschap. Het Binnenveld in het zuiden is een grootschaliger en opener landschap. In de loop der jaren is het landschap van de Gelderse Vallei sterk vervlakt. Een belangrijk thema is daarom het versterken van de landschapstructuur. Dit gebeurt vooral door aan te haken bij lopende projecten waarbij vanuit landschap een meerwaarde is te leveren; Grebbelinie, beekherstel en de robuuste ecologische verbindingzone, maar ook specifieke reconstructie thema's zoals nieuw vestiging en landschappelijke inpassing in de Landbouwontwikkelingsgebieden.</p> <p>De landschappelijk waardevolle flanken/overgangsgebieden worden meegenomen bij de Utrechtse Heuvelrug.</p>	
Bouwen aan het landschap	Partners
Kwaliteitsimpuls recreatiebedrijven; Verbeteren aanbod verblijfsrecreatie en nieuw vestiging verblijfsrecreatie met een versterking van landschapswaarden	Provincie DER, LBU, Recron
Herstel Heerlijkheid Stoutenburg;	
Landschappelijk raamwerk wegbeplantingen (openbaar/privé)	Gemeente, grondeigenaren
Aanleg en herstel streekeigen landschapselementen	Gemeente, grondeigenaren, Natuur- en landschapsverenigingen
Aanleg en herstel streekeigen erfbeplanting.	Gemeente, grondeigenaren, Natuur- en landschapsverenigingen
opstellen poelenplan: Aanleg drinkpoelen in de Gelderse Vallei	Gemeente, grondeigenaren
bijpassende beplanting bij cultuurhistorische objecten (bv. begraafplaatsen, etc.).	Gemeente, Oudheidkundige vereniging
Ontwerp en inrichting van Toeristische Informatie Punten (TIP's) waarbij expliciet aandacht wordt besteed aan de versterking van de landschappelijke kwaliteit	Cultuurhistorische kringen, lopende projecten
Inrichtings- en beheersplan Fort Buurtsteeg;	Gemeente, Provincie gebiedsgericht project Grebbelinie
Verhogen beeldkwaliteit erven in de Griftzone, Slaperdijk	Gemeente
Met streekeigen beplanting de landschapstructuur te verbeteren bij ontwikkelen volkstuintenproject Middelbuurtseweg	Gemeente, eigenaren
versterken houtwallenstructuur in de overgangzone van de Utrechtse Heuvelrug.	
Verbeteren houtwallenstructuur Dijkstraat	Gemeente, eigenaren
Beleving van het landschap	Partners
Ontwikkelen recreatiepaden in agrarische cultuurlandschappen en ontwikkeling van bijbehorende landschapselementen	Gemeente, grondeigenaren
Ondersteunen scholenproject; vergroten kennis en aandacht voor het landschap	IVN/Natuur- en milieucentra, gemeente, SVGV
Ondersteunen landschap en natuur om je heen	Erfgoedhuis, LBU, Dorps- en natuurvere-

	nigingen, Cooperatie Stadteland.
Ruimtelijk en ecologisch versterken Grebbelinie	Provincie, Stichting Grebbelinie, grondei- genaren
Inspireren met het landschap	Partners
Inpassing intensieve veehouderij in landbouw ontwikkelingsge- bied Gelderse Vallei	
Landschappelijke inpassing dorpsranden (oa Overberg)	Gemeente
Ontwikkelen ruimtelijk- en ecologisch raamwerk voor waterlopen en natte EVZ's in combinatie met versterken landschappelijke structuur	Gemeente, waterschap Vallei en Eem, grond- eigenaren
De verbredingmogelijkheden voor recreatiebedrijven combineren met een versterking van de landschapsstructuur, met name in de kleinschalige (overgangs)landschappen.	Coöperatie Stadteland, gemeenten, SVGV
Groene entrees Nationaal park Heuvelrug	Gemeente, Nationaal Park Utrechtse Heuvel- rug
recreatief uitloopgebied Overberg/Veenendaal. mogelijke ontwik- kelingen en versterking van de ruimtelijke kwaliteit bij ontwik- kingsplan	Gemeente Amerongen, RECRON, provincie
Ontwikkelen masterplan recreatief medegebruik/recreatief uit- loopgebied Overberg/Veenendaal. Onderzoek naar mogelijke ontwikkelingen en versterking van de ruimtelijke kwaliteit	Gemeente Amerongen, RECRON, provincie
Verbeteren beeldkwaliteit erven	Gemeente, eigenaren
Nadere planvorming lokale waterberging en uitbreiden natuur- waarden Slaperdijk. als onderdeel uit van de Grebbelinie	Gemeente
Ontwerprichtlijnen Grebbelinie	
Samen werken aan het landschap	Partners
Dorpsplein Achterberg. Opknappen van het dorpsplein van Ach- terberg. Kleinschalig initiatief vanuit de bewoners.	Plan is reeds goedge- keurd door de wel- stand.
Gebiedsvisie Station Driebergen – Zeist Pilot voor ontwikkelen met kwaliteit; toepassen principes Stichtse Lustwarande.	Zeist, Heuvelrug, BRU, Prorail
Stimulering kwaliteitsverbetering bij verblijfsrecreatie. Aandacht voor natuur- en landschapswaarden op het bedrijf,	Recron.
Ontwikkeling EVZ Heuvelrug-Binnenveld. Natuur- recreatie doe- len en onderzoek naar mogelijkheden lokale waterberging. Moge- lijkheid om het landschapsbeeld te verstreken.	Gemeente Veenendaal en Rhenen, SVGV, pro- vincie

UTRECHTSE HEUVELRUG

De Utrechtse Heuvelrug is als het ware de ruggengraat van de provincie Utrecht. Het vormt een van de belangrijkste landschappelijke structuurdragers van de provincie. Het zuidelijke deel valt onder het Belvédèregebied Kromme Rijngebied en de Heuvelrug en is aangewezen als provinciaal landschap. Kenmerkend is het reliëf, de aanwezige cultuurhistorie en het aaneengesloten bos- en heidegebied. Het gebied kent een aantal landgoederenzones met name op de flanken en in de relatief natte laagten of langs historische wegen. De Utrechtse Heuvelrug heeft daarnaast een belangrijke rol gespeeld als militair landschap (kazernes, oefenterreinen, kampementen).

De flanken van de Heuvelrug vormen de overgangen tussen de beslotenheid van de Heuvelrug en de openheid van de veenweidegebieden/rivierengebied. Ze contrasteren sterk door hoogteligging, vochtigheidsgraad, afwijkende verkaveling en beplantingselementen. Op de flanken van de Heuvelrug liggen een groot aantal bebouwingskernen en een infrastructuurbundel doorkruist het gebied. Een groot deel van de oorspronkelijke buitenverblijven/landgoederen zijn in gebruik bij bedrijven en/of zorginstellingen. Door de behoefte aan uitbreiding van deze bedrijven staat de landschappelijke waarde van het gebied onder druk. In plaats van dat de Heuvelrug één geheel wordt is de kans op versnippering alleen maar groter aan het worden.

Bouwen aan het landschap	Partners
"Toppers op de heuvelrug". Gericht herstel van uitzichtpunten op cultuurhistorisch en landschappelijk waardevolle plekken (voormalige brandweertorens, mythische heuvels).	DER
Ontwerp en inrichting van Toeristische Informatie Punten (TIP's) waarbij expliciet aandacht wordt besteed aan de versterking van de landschappelijke kwaliteit	Cultuurhistorische kringen, lopende projecten
Landschappelijk raamwerk wegbeplantingen (openbaar/privé)	Gemeente, grondeigenaren
Aanleg en herstel streekeigen landschapselementen	Gemeente, grondeigenaren, Natuur- en landschapsverenigingen
Aanleg en herstel streekeigen erfbeplanting.	Gemeente, grondeigenaren, Natuur- en landschapsverenigingen
bijpassende beplanting bij cultuurhistorische objecten (bv. begraafplaatsen, etc.).	Gemeente, Oudheidkundige vereniging
Gebiedsdekkende LOP's, Opstellen van LOP's waar dit nog niet is gebeurd.	Gemeenten, LBU
Beleving van het landschap	Partners
Aardkundige wandelpad in het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Koppelen van landschappelijke wetenswaardigheden aan de route	(Agenda 2010).
Concrete herstel en ontwikkelprojecten op de Utrechtse Heuvelrug Ontwikkeling Celtic Fields (samen met ROB en SBB) . Herstel agrarisch landschap, kap van bosopstanden. Herstel grafheuvels, laanherstel en groenstructuur.	
Ondersteunen scholenproject; vergroten kennis en aandacht voor het landschap	IVN/Natuur- en milieucentra, gemeente, SVGV
Ondersteunen landschap en natuur om je heen	Erfgoedhuis, LBU, Dorps- en natuurvere-

	nigingen, Cooperatie Stadteland.
Ruimtelijk en ecologisch versterken Grebbelinie	Provincie, Stichting Grebbelinie, grondei- genaren
Romeinse Limes	
Inspireren met het landschap	Partners
Landschappelijke inpassing dorpsranden (oa Amerongen, Leersum en Elst)	Gemeente
Ontwikkelen ruimtelijk- en ecologisch raamwerk voor waterlopen en natte EVZ's in combinatie met versterken landschappelijke structuur	Gemeente, waterschap Vallei en Eem, grondei- genaren
Ontwikkelen recreatiepaden in agrarische cultuurlandschappen en ontwikkeling van bijbehorende landschapselementen	Gemeente, grondei- genaren
De verbredingmogelijkheden voor recreatiebedrijven combineren met een versterking van de landschapsstructuur, met name in de kleinschalige (overgangs)landschappen.	Coöperatie Stadteland, gemeenten, SVGV
Groene entrees Nationaal park Heuvelrug	Gemeente, Nationaal Park Utrechtse Heuvel- rug
Samen werken aan het landschap	Partners
Fietspad N225 Grebbeberg en monument	
recreatief uitloopgebied Overberg/Veenendaal. mogelijke ontwikkelingen en versterking van de ruimtelijke kwaliteit bij ontwikkelingsplan	Gemeente Amerongen, RECRON, provincie
Landschap NPUH	

KROMME RIJNGEBIED

Het Kromme Rijngebied is het Utrechtse deel van het Nationaal Landschap Rivierengebied. In de nota ruimte zijn de kernkwaliteiten: 'schaalcontrast van zeer open naar besloten', 'samenhangend stelsel van rivier – uiterwaard – oeverwal – kom' en 'samenhangend stelsel van hoge stuwwal – flank – kwelzone – oeverwal – rivier' benoemd. Het Kromme Rijngebied heeft een sterk historisch karakter door de aanwezigheid van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Romeinse Limes.

Ontwikkelingen in het gebied kunnen plaatsvinden als zij de kernkwaliteiten versterken. Met name de gebieden in de directe omgeving van kernen staan onder een sterke verstedelijkingsdruk. In deze gebieden dient samen gezocht te worden naar oplossingen die de landschappelijke structuren respecteren en hierop voortbouwen.

"Landschap in ontwikkeling" richt zich hier op pilots welke een beeld geven van het verantwoord omgaan met de kernkwaliteiten van het gebied. Te denken valt aan ontwikkelingen (nieuwe landgoederen, groene werklandschappen, recreatievoorzieningen etc.) die aansluiten bij het verdichte karakter van de stroomruggronden, de openheid van de kommen/inundatiegebieden en aansluiten bij de karakteristieke verkavelingstructuur.

Bouwen aan het landschap	Partners
Aanleg kleine landschapselementen ter versterking van de landschapsstructuur	LBU, gemeenten, waterschap
Herstel laanstructuur en buitenplaatsen en aanleg laanbeplanting	Langbroekerwetering, LBU
landschap en cultuurhistorie kraag van utrecht	NHW, gemeente Utrecht
LOP Kromme Rijngebied. Uitwerken kernkwaliteiten en beheersbeleid naar ontwikkelingsbeleid.	Gemeenten, LBU, stuurgroep
Beleving van het landschap	Partners
Aardkundige fietsroute in de gemeente Houten	Gemeente Houten, LBN, Provincie (aardkunde, landschap, cultuurhistorie)
Realiseren recreatieplan langs de Lek, startpunt recreatieve rou-	Recreatieschap
Zichtbaar maken cultuurhistorie Kromme Rijngebied	Kromme Rijnlandschap
Inspireren met het landschap	Partners
Folders streekeigen beplanting per landschapstype	Kromme Rijnlandschap
Upgrading beeldkwaliteitsplan Langbroekerwetering	
Groenraven Oost	
Samen werken aan het landschap	Partners
Realiseren wandel-, fiets-, ruiter- en kanoroutes	Kromme Rijnlandschap, recreatieschap, gemeenten

VECHTSTREEK	
<p>De Vechtstreek is een cultuurhistorisch waardevol gebied en is onderdeel van het Nationaal Landschap Groene Hart. Ook is het onderdeel van Nationaal landschap Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW). Het gebied staat onder druk door de aanwezigheid van de infrastructuurbundel en een aantal grotere kernen. Langs de Vechtzone spelen zich meerdere planvormingsprocessen af die om een afstemming vragen; Vechtvisie, NHW, LOP.</p> <p>De NHW streeft er naar de elementen die direct verband houden met de Nieuwe Hollandse Waterlinie zorgvuldig te behouden, veilig te stellen en waar nodig te herstellen/restaureren, het bewustzijn van de aanwezigheid van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in het landschap te vergroten en om de Nieuwe Hollandse Waterlinie beter te laten ervaren door bezoekers.</p>	
Bouwen aan het landschap	Partners
Hekken project; versterken streekeigen karakter door gebruik te maken van streekeigen materialen, kleuren en vormgeving.	Vechtplassocie
accentueren waterbeheersingswerken	Waterschap
jaagpad Loenen a/de Vecht - Nieuwersluis	NHW
LOP Breukelen – Loenen; opnemen projecten bij voltooiing LOP	Gemeenten, LBU
Beleving van het landschap	Partners
zicht op fort Kijkuit	NHW
behoud en herstel zicht op plassengebied	NHW
aanlichten NHW-elementen	NHW
televisieserie over gebruik van de forten	NHW
informatiepanelen/bewegwijzering	NHW, gemeenten
toegankelijkheid fort Nieuwersluis	NHW
transferia/routepunten	NHW, recreatieschap
completeren/verbeteren fietspadennetwerk en wandelpadennetwerk NHW	NHW, recreatieschap
voetveer/watertaxi loodrechtseplassen en fietsveer Nigtevecht	NHW, gemeenten
Inspireren met het landschap	Partners
Gebiedsvisie Vechtstreek	Vechtplassocie
functieverbreding fort Nieuwersluis	NHW
kwaliteitsimpuls recreatieve pleisterplaatsen	NHW, recreatieschap
Samen werken aan het landschap	Partners
Groene Uitweg	Provincie Noord-Holland
de waterlinie inbedden in de Natte As	NHW, LNV
landschapsontwikkelingsfonds de Vechtstreek	NHW

DE VENEN

Alle gebieden maken onderdeel uit van het nationaal landschap Groene Hart. Enkele van deze gebieden maken tevens onderdeel uit van de Belvédèregebieden Nieuwkoop-Harmelen. De stelling van Amsterdam (Wereld erfgoedlijst) is gelegen in deelgebied A (Mijdrecht/Wilnis). Het Groene Hart is aangewezen door het rijk als waardevol agrarisch cultuurlandschap vanwege de grootschalige openheid en de karakteristieke verkaveling. Verschillende ruimteclaims (wonen, werken, recreatie, natuur en water) vormen hier de motor voor landschappelijke transformatieprocessen. Een belangrijk aspect is welke gebruiksfuncties de openheid van het gebied kunnen waarborgen en hoe ze vormgegeven kunnen worden binnen de bestaande landschapsstructuur.

In deze gebieden gaat het met name om het geven van een ontwikkelingsvisie vanuit landschappelijk oogpunt en het doen van voorbeeldprojecten. Het deelgebied Mijdrecht/Wilnis verschiet de komende tijd van kleur door de verdergaande verdichting door recreatieve-, stedelijke en natuurontwikkelingen binnen het gebied Mijdrecht -Vinkeveen en de wateropgave in de omliggende polders. Deze ontwikkelingen hebben een veel effect op de landschappelijke verschijningsvorm van het gebied.

De omgeving van Zegveld, Kamerik en Kockengen maakt onderdeel uit van het Belvédèregebied Nieuwkoop/Harmelen waardoor al het nodige is vastgelegd over de landschappelijke kwaliteiten. Hier zal de aandacht zich moeten richten op het geven van ontwerpprincipes.

Bouwen aan het landschap	Partners
Marickenland, ontwikkelen van parklandschap in het Groene Hart	Gemeente
Opnemen concrete projecten uit LOP's, Groene Hart en landschapskader	Gemeenten, LBU
Beleving van het landschap	Partners
Stelling van Amsterdam	
Oude Hollandse Waterlinie	
Inspireren met het landschap	Partners
Icoon Venster Bodegraven Woerden, NL Groene Hart	
Nationaal landschap inbedden in de Natte As	NHW, LNV
Landschapskader de Venen	
Samen werken aan het landschap	Partners
Opstellen LOP's waar deze nog niet zijn gemaakt	Gemeenten, LBU
Kwaliteitsatlas Groene Hart	LNV, VROM, provincie Zuid-Holland, gemeenten

GROENE DRIEHOEK	
<p>Dit gebied kent grote landschappelijke waarden (Landgoed Linschoten, karakteristieke lintbebouwing, strokenverkaveling, openheid, etc.) welke geen onderdeel uitmaken van een Belvédère gebied. Daarnaast staat het onder druk door de aanwezigheid van de A12 en de kern Woerden (Regionaal bedrijventerrein, nieuwe woonlocatie) en aan de oostzijde de stad Utrecht. Het LOP Groene Driehoek en het gebiedsgericht beleid Linschoterwaard komen in uitvoering. De voorgestelde projecten kunnen een meerwaarde krijgen vanuit een landschappelijke insteek.</p> <p>De Lopikerwaard maakt onderdeel uit van het Belvédèregebied Lopikerwaard waardoor (waarschijnlijk) al het nodige is vastgelegd over de landschappelijke kwaliteiten. Hier richt de aandacht zich op het geven van ontwerpprincipes die inzichtelijk maken welke ontwikkelingen mogelijk zijn en hoe de landschappelijke kwaliteit behouden en/of versterkt kan worden.</p>	
Bouwen aan het landschap	Partners
Kleinschalige dorpsuitbreidingsplannen in Cabouw. Aandacht voor de landschappelijke inpassing van de uitbreiding. Bijdrage planvorming en financiering beplanting	Gemeente Lopik
Stimulering nieuwe landgoederen	Gemeenten
Inrichten van groene buffers langs dorpsranden	Gemeenten, grondeigenaren, ontwikkelaars
Stimuleren streekeigen beplanting en erfbeplanting	LBU, gemeenten, particulieren, agr. Nat.ver.
Beleving van het landschap	Partners
Beplanting van de provinciale en gemeentelijke wegen	gemeente
Linie van Linschoten	gemeente
Versterken kwaliteit recreatievoorzieningen	LBU
Uitkijkbalkons langs de Lekdijk	Gemeente, RWS, Waterschap
Jaagpad Hollandse IJssel	Gemeenten, waterschap
Aanleg en versterking van recreatief routenetwerk	Gemeenten, recreatieschap
Inspireren met het landschap	Partners
Reconstructie N288; visie en inrichtingsplan Zuidoever Hollandse IJssel (Oudewater en Montfoort). Rekening houden met verkeersveiligheid.	
Voorbeeldfolder Beeldkwaliteit linten	Gemeenten
Veenweide park Oudewater met gecombineerde functies	Gemeente, waterschap, agr. Natuurver.
Ontwikkelen met kwaliteit in EVZ's	LNV, DLG, waterschap
Samen werken aan het landschap	Partners
Integrale ontwikkeling Hollandse IJssel	Gemeenten, NV afvalzorg
Landgoed Linschoten / inpassing A12 / waterberging	Gemeente, landgoed, RWS, waterschap
Landschapsfonds Groene Driehoek	Gemeenten, waterschap, particulieren

VIANEN	
<p>Relatief klein, smal en langgerekt gebied binnen de provincie Utrecht. Veel prioriteit in de "Ruimte voor de rivier" projecten. Hierin met name zorgdragen voor een heldere visie op het gehele stroomgebied van de rivier en een afstemming tussen natuur, landschap en cultuur-historische doelstellingen.</p>	
Bouwen aan het landschap	Partners
Stimuleren behoud en aanleg streekeigen erfbepanting, als onderdeel van de landschapstructuur.	Gemeente, Agrarische natuurverenigingen Recreatiebedrijven, Recreatieschap, LBU
Herstel Tiendwegen en houtkaden. als belangrijke landschappelijke structuurdragers in dit gebied.	Gemeente, LBU, Agrarische natuurverenigingen
Jaagpad Hollandse IJssel; inrichting als wandelpad. Ontwikkelen van streekeigen bruggen.	
Realisatie Ecologische verbindingzones in combinatie met de versterking van de landschappelijke structuur.	Provincie
Beleving van het landschap	Partners
Opstellen overzicht van de kenmerkende landschapselementen per landschapstype. Behoud karakteristieke landschapselementen die een bijdrage leveren aan de landschapsstructuur.	Gemeente, ver. LBU, Landsch.beh. Vleuten- De Meern, ver. Hoog- stamfruit Groene Hart
Uitkijkbalkons Lekdijk; ontwikkeling interessante stopplaatsen; aandacht voor het realiseren van passende landschapselementen.	gemeente, recreatie- schap, RWS, HHS Stichtse Rijnlanden.
Ruimtelijk versterken van de Linie van Linschoten door middel van natuurontwikkeling	Landgoed Linschoten, LBU, Cultuurhist. Kring
Inspireren met het landschap	Partners
ruimtelijk plan opgesteld voor landgoed Linschoten. Uitbreiding gaat samen met inpassing van de A12 (routeontwerp). Pilot waterberging	Landgoed Linschoten, gebiedscommissie
Gebiedsgericht ontwikkelen Hollandse IJssel Montfoort (L6);.	
Onderzoek naar de mogelijkheden voor Nieuwe Landgoederen op de stroomruggen	Gemeenten Lopik, Montfoort
Vergroting bergingscapaciteit van de Boezem van Woerden; Waterberging en versterking van de landschappelijke structuur	Hoogheemraadschap
Samen werken aan het landschap	Partners
Ontwikkeling groene bufferzones; overgangen bebouwing- open veenweidegebied. Het geldt zowel voor woonwijken alsmede bedrijventerreinen.	Gemeenten Lopik, Montfoort en Oudewater
Groene Bebouwingslinten Linchoterwaard met streekeigen soorten.	Gebiedscommissie, bewoners
Veenweidepark Oudewater; recreatief uitloopgebied, natuurontwikkeling en aanleg van karakteristiek beplantingen,	
Realisatie routenetwerk met aandacht voor behoud en ontwikkeling van de landschapskwaliteiten.	Gebiedscommissie, Recron, natuurverenigingen gemeenten

Bijlage:

Prioritering van gebieden op basis van landschap

Bij de prioritering van gebieden door de Provincie Utrecht spelen de aanwezige landschappelijke waarden en de ruimtelijke dynamiek van de gebieden een belangrijke rol. Door de rijksoverheid is al een prioritering aangebracht door de aanwijzing van nationale landschappen (het Groene Hart, Arkemheen/Eemvallei, het Rivierengebied, Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam). Voor de gehele provincie zijn, in het kader van dit actieplan per deelgebied ontwikkelingen, kwaliteiten en mogelijke prioriteiten in thema's benoemd. Op basis van deze beschrijving is een prioritering van gebieden opgesteld.

Streekplan 2005-2015

In het streekplan is aan de hand landschappelijke ontwikkelkoersen een gebiedsindeling gemaakt.

- De koers "nieuwe allianties tussen groen en blauw" geeft ruimte aan vernieuwing van het landschap. Natuurontwikkeling en waterbeheer vormen hierbij de motoren van landschappelijke transformatieprocessen (De Venen en Zuidelijk deel Gelderse Vallei).
- Bij de koers "stad en land" staat het versterken van de historische relaties tussen stad en ommeland en het creëren van nieuwe hoogwaardige verbanden en overgangen tussen het stedelijk en landelijk gebied (Stadsregio Utrecht en Amersfoort).
- Bij de koers "voortbouwen op kwaliteit" staat behoud en het ontwikkelen op maat (passend binnen de landschappelijke kwaliteit) centraal. Het groot deel van de provincie maakt deel van deze koers.
- Bij "Zichten op de toekomst" speelt de vraag of er verrassende nieuwe combinaties van rood, groen en blauw mogelijk kunnen leiden tot nieuwe ruimtelijke kwaliteit. Deze gebieden bestaan met name uit de gebieden op de stroomruggen (Vecht, Kromme- en Oude Rijn).

Waardevolle (cultuur)landschappen

Nationale Landschappen

In de Nota Ruimte zijn 5 Nationale Landschappen aangewezen (Groene Hart (waaronder het Utrechts veenweidegebied, Nationaal landschap de Stelling van Amsterdam en de 'waarden' zoals de Lopikerwaard en de Linschoterwaard), Eemland/Arkenheem, Rivierengebied (waaronder Kromme Rijngebied en de Langbroekerwetering) en Nieuwe Hollandse Waterlinie).

"De nationale landschappen zijn gebieden met internationaal zeldzame of unieke en nationaal kenmerkende landschapskwaliteiten en in samenhang daarmee bijzondere natuurlijke en recreatieve kwaliteiten. De toeristisch-recreatieve betekenis van het gebied moet verder toenemen. Behoud door ontwikkeling is het uitgangspunt voor het ruimtelijk beleid. De landschappelijke kwaliteiten zijn medesturend voor de wijze waarop de gebiedsontwikkeling plaatsvindt. Uitgangspunt is dat de nationale landschappen zich sociaal-economisch voldoende moeten kunnen ontwikkelen, terwijl de bijzondere kwaliteiten van het gebied worden behouden of worden versterkt."

De Belvédère gebieden, gebieden met hoge cultuurhistorische waarden vallen grotendeel onder de nationale landschappen.

Belvédère gebieden

Een aantal deelgebieden maakt onderdeel uit van de Belvédère gebieden. In deze gebieden staat de instandhouding, versterking en verdere ontwikkeling van de van cultuurhistorische identiteit door een betere benutting van cultuurhistorische kwaliteiten bij ruimtelijke aanpassingen centraal. Aangezien de cultuurhistorische elementen voor een belangrijk deel de uiterlijke verschijningsvorm van het landschap bepalen zijn ze voor het landschap van zeer grote waarde. De provincies wordt gevraagd de cultuurhistorische karakteristieken vast te leggen en te gebruiken als ruimtelijke toetsingskaders bij locatie-, inrichtings- en vormgevingskeuzes. Binnen de provincie Utrecht geven de Cultuurhistorische Hoofdstructuur en Tastbare Tijd inzicht in de aanwezige Cultuurhistorische waarden.

Voor de volgende Belvédère gebieden zijn, of worden de gebiedskenmerken voldoende vastgelegd;

- Kromme Rijn Gebied inclusief flanken van de Heuvelrug middels beeldkwaliteitsplan, landschapsvisie en deels een landschapsontwikkelingsplan,
- Vecht- en Vechtplassengebied middels Vechtvisie, Vecht Vademecum. Momenteel wordt een LOP opgesteld voor het gebied Loenen/Breukelen hierin dient de kennis meegenomen en aangevuld te worden,
- Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam; wat is hiervoor opgesteld (Unesco gebieden/Werelderfgoed).

Voor de volgende Belvédère gebieden is niet duidelijk of de gebiedskenmerken voldoende zijn vastgelegd;

- Lopikerwaard,
- Nieuwkoop/Harmelen,

Basiskwaliteit landschap

Ook buiten de nationale landschappen en de belvédèregebieden verdient de kwaliteit van het landschap een volwaardige plaats bij ruimtelijke afwegingen. Het rijk heeft daarom in de Nota Ruimte de basiskwaliteit landschap geïntroduceerd. Het gaat om behoud, versterking en vernieuwing van de landschappelijke kwaliteit en om een adequate borging van de gewenste kwaliteiten. Om dit te bereiken is meer aandacht voor het ontwerp nodig. De verantwoordelijkheid voor de basiskwaliteit van het landschap ligt bij provincies en gemeenten. Een goede doorwerking van het provinciale beleid is essentieel, omdat ruimtelijke afwegingen op gemeentelijk niveau een zeer grote invloed hebben op de kwaliteit van het landschap.

De basiskwaliteit van het landschap heeft betrekking op:

- Natuurlijke kwaliteit: bodem, water, reef, aardkunde, flora en fauna;
- Culturele kwaliteit: cultuurhistorie, culturele vernieuwing en architectonische vormgeving;
- Gebruikskwaliteit: (recreatieve) toegankelijkheid, bereikbaarheid en meervoudig ruimtegebruik, aanwezigheid toeristisch-recreatieve voorzieningen;
- Belevingskwaliteit: ruimtelijke afwisseling, informatiewaarde, contrast met de stedelijke omgeving, groen karakter, rust, ruimte, stilte en donkerte.

Het rijk toetst of de provincies in de streekplannen aandacht hebben besteed aan de landschappelijke kwaliteit.

Prioritering van gebieden

De bovenstaande beschrijving bepaalt de gewenste inzet van tijd en geld, prioritering van gebieden, thema's en de samenwerking met andere afdelingen binnen de provincie Utrecht.

Bij een nadere prioritering is gekeken naar de dynamiek van het gebied alsmede de beschikbare documentatie. Prioriteit krijgen die gebieden:

- Waarvoor de kernkwaliteiten nog niet volledig beschreven en verbeeld zijn,
- Hoge dynamiek kennen door ontwikkelingen die op de gebieden afkomen en zorgen voor grote transformatieprocessen.

Nationale landschappen en Belvédère gebieden

Op basis van bovenstaande criteria krijgen de volgende deelgebieden, op volgorde van belangrijkheid de aandacht:

Arkemheen/Eemland; in de Nota Ruimte geïntroduceerd als nationaal landschap. Inmiddels zijn de kernkwaliteiten vastgelegd. Het gebied kent een hoge dynamiek door de aanwezigheid van de A1 en de A27 en Amersfoort. Zorgvuldig inpassen van uitbreidingsplannen. Vormgeven van de dorpsranden. Specifieke aandacht voor de overgangsgebieden naar de

Utrechtse Heuvelrug, het behoud van de karakteristieke openheid en verkavelingstructuur en de Noordelijke afronding van Amersfoort en de vormgeving van het stedelijk uitloopgebied.

De Vecht; als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en het Groene Hart; vastleggen kernkwaliteiten samen met Cultuurhistorie. Dit gebied kent een hoge dynamiek door de ligging langs belangrijke infrastructuur en in de nabijheid van Utrecht en Amsterdam. Specifieke aandacht voor het behoud van de bestaande contrasten open-besloten, cultuurhistorische waarden en het faciliteren van nieuwe ontwikkelingen (wonen, werken, recreatie, natuur, etc.).

Veenweidegebieden Utrecht-west; vastleggen kernkwaliteiten. Zorgvuldig inpassen van ecologische verbindingzones, waterretentie opgaven, en nieuwe woon- en werklocaties. Specifieke aandacht voor de contrasten open-besloten, de verkaveling- en waterstructuur. Specifieke aandacht krijgen die gebieden met een sterke dynamiek; Mijdrecht/Wilnis en Hollandse IJssel/Oude Rijn,

Rivierengebied Vianen/Nieuwe Hollandse Waterlinie; relatief klein gebied onder sterke stedelijke druk. Met name zorgdragen voor het behoud van de herkenbaarheid van de landschappelijke hoofdstructuur. Aangezien dit gebied hoge prioriteit heeft bij de afdeling Cultuur heeft dit gebied in "Landschap in ontwikkeling" minder prioriteit gekregen,

Rivierengebied Kromme Rijn; dit gebied staat op de laagste plaats omdat in het verleden het gebied, als proeftuin, veel aandacht is besteed. De kernkwaliteiten worden op dit moment vastgelegd in het kader van de begrenzing van het Nationaal Landschap. Projecten die mogelijkheden bieden aan ontwikkelingen en de landschappelijke structuur versterken hebben prioriteit om als voorbeeld te dienen voor "ontwikkelen met kwaliteit".

Buiten de nationale landschappen

De gebieden buiten de nationale landschappen moeten voldoen aan de basiskwaliteit. Deze basiskwaliteit moet gegarandeerd worden door de landschappelijke kwaliteiten mee te nemen binnen ruimtelijke afwegingen. Hiertoe is het van belang dat de basiskwaliteit beschreven is en binnen de plannen een volwaardige plek krijgt.

De Utrechtse Heuvelrug als belangrijke landschappelijke structuurdrager, met zeer hoge ruimtelijke kwaliteiten en een hoge dynamiek (infrastructuur, uitbreidingsplannen, omvorming van de militaire terreinen en herinrichting van de zorggebieden) heeft een hoge prioriteit vanuit landschap.

De Gelderse Vallei heeft minder prioriteit, vanwege de veelzijdigheid van het halfopen landschap. De uitvoering van de reconstructie, inclusief de bijbehorende gelden biedt de mogelijkheid om voorbeeldprojecten "ontwikkelen met kwaliteit" uit te voeren. De inzet richt zich vooral op de Grebbelinie, de Regionale Ecologische verbindingzone en het landbouw ontwikkelingsgebied.

Prioritaire thema's

Binnen de ambities en doelen is aandacht voor een aantal thema's waarvoor ontwerpprincipes ontwikkeld kunnen worden. De belangrijkste worden genoemd onder doel 8.

Daarnaast verdienen de volgende landschapstypen met name aandacht;

- Kleinschalige landschappen (essen, kampen),
- Zeer open landschappen (veengebieden),
- Overgangsgebieden met een afwijkende landschapstructuur (flanken van de Heuvelrug)
- Contrastrijke landschapstypen; open-besloten; nat droog, sterk wisselend reliëf.